

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, Əməkdar elm xadimi, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Misir Mərdanovun "Azərbaycan riyaziyyatçıları" adlı kitabı bu günlərdə nəfis şəkildə nəşr olunmuşdur.

Kitabın elmi redaktoru fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Hamlet İsaxanlı, rəyçisi isə riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru Eminağa Məmmədovdur.

"Elm və təhsil" nəşriyyatında yüksək poliqrafik səviyyədə işiq üzü görmüş bu sanballı nəşrin annotasiyasında vurğulandığı kimi, kitabda qədim dövrən in迪dək Azərbaycanda riyaziyyat elminin inkişafında mühüm xidmətləri olmuş alimlər haqqında bibliografik məlumat verilmişdir.

Enziklopedik xarakter daşıyan 496 səhifəlik bu əsər "Ön söz"dən, xronoloji və məntiqi ardıcılıqla bir-birini tamamlayan üç fəsildən, "İstifadə olunmuş ədəbiyyat"dan və "Ad göstəricisi"ndən ibarətdir.

Müəllifin kitaba yazdığı yığcam və məzmunlu "Ön söz" onun bu əsəri qələmə almasının əsas məqsəd və məramının açıqlanması baxımından xüsusi məraq doğurur: "Elm sahələri arasında riyaziyyat özünəməxsus yeri vardır. Əgər XVIII əsrin axırlarına qədər riyaziyyat əsasən mexanika və astronomiyada, XIX əsrde isə fizikanın müxtəlif sahələrində tətbiq olunur və bu elmlərdən qidalanırsada, hazırda riyazi metodlar ən müxtəlif elm sahələrinə - iqtisadiyyat, dilçilik, biologiya, kimya, tibb və sairə sahələrə dərin nüfuz edir. "Riyazi dilçilik", "Riyazi biologiya", "Riyazi iqtisadiyyat", "Riyazi informatika" kimi terminlər artıq adı, heç kimi təccübənləndir məyən terminlər olmuşdur".

Müasir dövrümüz üçün olduqca aktual və haqlı hesab edilən bu qənaət kitabın fəsillərində öz əksini tapmış geniş və əhatəli faktlarla sübuta yetirilir, riyazi terminlə ifadə etsək, baxılan məsələlər yüksək dəqiqliklə öz həllini tapır.

Əsərin birinci fəsl "Nesirəddin Tusi, onun sələfləri və xələfləri" adlanır. Fikrimizcə, bu hissəni orta əsrlər elm kəhkeşanında en parlaq ulduzlardan biri kimi kainata əbədi nur saçan dahi Nesirəddin Tusi haqqında ayrıca mükəmməl araşdırma hesab etmək olar. Müəllif burada o dövrün çoxsaylı mötəbər mənbələrinə söykənərək mütfəkkir alimimiz barədə yazıya alınmış dəyərli fikirləri ümumileşdirmiş, əhatə dairəsi çox geniş olan İslam elmində onun müstəsnə yerini və rolunu müəyyənləşdirmiş, müxtəlif bilik sahələrinə təsir dairəsi haqqında mühüm müləhizələr söylemişdir. Təqdirəlayiqdir ki, professor Misir Mərdanov həm Nesirəddin Tusidən əvvəlki dövrən formalaşan elmi mühitin mərhələləri, həm onu yetişdirən elm və biliklər aləminin xüsusiyyətləri, bu nəhəng elm döhasının enziklopedik xidmətləri, dünya elm xəzinəsinə verdiyi misilsiz inciləri, həm də ondan sonra əsrlər boyu davam edən mühüm elmi təsirləri haqqında dolğun təsəvvür yaratmışdır.

Bu məqamda uzun illərdə bəri elm

AZƏRBAYCANIN GÖRKƏMLİ ELM FƏDAİLƏRİ VƏ RİYAZİYYATÇILARI HAQQINDA FUNDAMENTAL NƏŞR

Misir Mərdanov. Azərbaycan riyaziyyatçıları. - Bakı: "Elm və təhsil" nəşriyyatı, 2019, 496 s.

Kitabın "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvləri" fəsində isə müəllif professorlar Maqsud Cavadov, Qoşqar Əhmədov, Mais Cavadov, Yəhya Məmmədov, Arif Babayev, Bala İsgəndərov, Rauf Hüseynov, Misir Mərdanov, Vaqif İbrahimov, Kamil Ayda-zadə, İlham Məmmədov, Vaqif Quliyev, Ramiz Alıquliyev və Bilal Bilalovun (cəmi 14 nəfər) heyat və fealiyyəti haqqında ayrıca .

Akademiyasının həqiqi üzvü, 2005-ci il-dən Rusiya Təhsil Akademiyasının xariçi üzvü, 2011-2014-cü illərdə Türk Dünyası Riyaziyyat Cəmiyyətinin prezidenti, 2014-cü ildən isə həmin Cəmiyyətin fəxri prezidentidir. 2014-cü ildən Pedaqoji Təhsil üzrə Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının (Moskva) akademikidir. 2006-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə "Şöhrət" ordeni ilə təltif olunmuşdur.

Üçüncüsü, professor Misir Mərdanov 2013-cü ildən in迪dək Azərbaycan MEA-nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun direktoru kimi səmərəli və işgüzar fealiyyət göstərir, burada Azərbaycan riyaziyyatçılarının indiki nəslinin beynəlxalq arenaya çıxmazı, illərlə formalanmış milli ənənələrin davam etdirilməsi, riyazi məktəb və istiqamətlərin şaxələnməsi məqsədile ciddi səy göstərir və uğurlu nəticələrə imza atır.

Bütün bunlarla yanaşı, professor Misir Mərdanov Azərbaycan Riyaziyyat Cəmiyyətinin vitse-prezidenti, "AMEA Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun əsərləri" jurnalının baş redaktoru, riyaziyyata dair bir sıra elmi jurnalların redaksiya heyətlərinin üzvü kimi bu sahəyə illərdən bəri dəyərli töhfələr verməkdədir.

Məsələn, professor Misir Mərdanov 2017-ci ildə görkəmli riyaziyyatçı, bacarıqlı elm təşkilatçısı, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Qoşqar Əhmədovun heyatına və elmi yaradılıcılığına həsr etdiyi "Mülliimim Qoşqar Əhmədov" kitabını nəşr etdirmişdir. Müəllif bu irihecmli nəşrin titul səhifəsində qeyd edir ki, kitabı "Böyük alim, xeyir-xah insan, bacarıqlı təhsil təşkilatçısı, müəllim Qoşqar Əhmədovun əziz xatirəsinə ithaf edirəm". Göründüyü kimi, yalnız böyük şəxsiyyət, görkəmli alim, müəllim haqqında qiymətli əsər yaza və üzəkdoluşu danışa bilər.

Buradan bələ nəticəyə gelmək olar ki, "Azərbaycan riyaziyyatçıları" kitabının müəllifi bütün parametrləri ilə ölkəmizdə riyaziyyat elminin inkişafında xüsusi xidmətləri olan görkəmli alim kimi halal haqqı olan şəxsiyyətdir. Yeri gəlmisən, bu nəfis nəşri həm də sabiq rektorun və sabiq Təhsil nazirinin ölkəmizdə ilk ali təhsil ocağı olan Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyinə əvəzsiz töhfəsi kimi dəyərləndirmək də yerinə düşər.

Kitabın annotasiyasında qeyd olunduğu kimi, "Riyaziyyatın elmin və texnikanın müxtəlif sahələrinə geniş tətbiqi gənclərin riyazi hazırlığına olan tələbatı artırmaqdadır. Bu tələbatı ödəmək üçün orta və ali məktəblərdə riyazi təhsilin keyfiyyətinin artırılması günün vacib tələblərindəndir. Uzun illərin mülliimlik təcrübəsi göstərir ki, bu elm sahəsində aparılan mühazirə və məşqələlər zamanı onun tarixi və inkişaf yollarından istifade etmək şagird və tələbələr arasında bu elmə olan marağı artırır, gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsində mühüm rol oynayır".

Bu mənada riyaziyyatın tarixi ilə məşqələlər, riyaziyyat mülliimləri, tələbələr və geniş oxucu kütłəsi üçün nəzərdə tutulmuş "Azərbaycan riyaziyyatçıları" kitabının digər elm sahələrində fealiyyət göstərən müxtəxəssislər üçün də faydalı olacağına əminik.

Knyaz ASLAN,
BDU-nun Kitabşunaslıq və Nəşriyyat işi
kafedrasının müdürü,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent.
Rasim SÜLEYMANOV,
BDU-nun Kitabşunaslıq və Nəşriyyat işi
kafedrasının dosenti,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru.